

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. IX. De Recusationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

126 **Quaritur 8.** quæ sint privilegia Remedio Attentatorum competentia? *¶* plurima sunt, estque remedium hoc longè promptius spoliato, seu turbato in sua possessione, quam Interdictum *Unde vi*. Nam

1. In Interdicto *Unde vi*, quia est instar actionis, Ordo Judicialis observandus est, nec sine Libello, litis contestatione, & alijs, quæ in Ordinarijs Judicijs plerumque requiruntur, ad restitutionem pervenitur *c. accedens 2. ut lit. non contest.* at in revocatione Attentatorum, si notoria sint, non requiritur Ordo Judicarius, nec litis contestatione opus est, sed implorato officio mercenario de plano proceditur, cum sola citatione, & causæ cognitione, alijs solemnitatibus omisiss. *Abb. in c. bone 51. h. t. n. 16. & 17. Alex. ibid. n. 22. Vall. §. 16. n. 3. Pirh. hic n. 254. Wiest. n. 137.* Imò Judex ex officio, parte non petente, & sic non jure actionis talia Attentata revocare potest; quia per illa plus ipse, quam pars læditur, & lex, prohibens aliquid lite pendente innovari, contemnitur. *Gaill. l. 1. obs. 146. n. 7.*

127 2. Interdictum pro solis immobilibus, & contra eum duntaxat, qui spoliavit, spoliationem mandavit, aut eam suo nomine factam ratam habuit, ut *Tit. 13. à n. 1.* dictum est, locum habet. At verò Remedium Attentatorum etiam pro mobilibus, & adversus quemcumque sive bonæ, sive malæ fidei possessorem datur, sive deinde res illa scienter, sive ignoranter, sive per partem, sive per Judicem ad eum pervenerint *c. bone cit. c. ex parte 7. de testib. Vall. n. 5. Pirh. n. 254. cit. Wiest. n. 138.* Ratio est, quia etsi spoliium sit gravius attentato, Attentatum tamen, ut *n. præc. dixi*, etiam Judicem, & quidem magis, quam partem offendit, Legisque prohibitioni resistit.

3. Intentans Interdictum probare debet possessionem, & spoliationem. *c. consultationem 10. de offic. deleg. agens autem via Attentati sufficit, si probet possessionem, abstrahendo, an vis intervenerit, vel non. Abb. in c. bone cit. n. 19. Pirh. Wiest. l. cit.*

128 4. Agenti *Unde vi* opponi potest defectus notorius proprietatis *c. fin. de restit. spol. in 6.* item exceptio alterius spolij *c. cum dilectus 2. V. sed quoniam. & c. fin. de Ord. cognit.* neutrum autem obijci potest agenti remedio attentati. *Abb. n. 20. Vall. n. 1. Pirh. Wiest. l. cit.*

5. Agenti Interdicto potest obijci exceptio Excommunicationis; quia pro actore

habetur: at in agente remedio Attentati distinguendum est, an appellaverit judicialiter, vel extrajudicialiter; nam si primo modo appellavit, Exceptio Excommunicationis ei non obest, cum hujusmodi Appellatio magis sapiat naturam defensionis; obest autem, si appellet secundo modo, cum talis appellatio magis sit provocatio. *Decius cons. 200. col. fin. §. secundo, Vall. n. 4. Pirh. Wiest. l. cit.*

6. Agens Interdicto in Beneficialibus, & similibus causis secundum communem multorum sententiam, ad instantiam partis, aut saltem Judici pro sua informatione ex officio perenti, exhibere aliquando debet Titulum coloratum: non verò via Attentati post Appellationem innovata revocans; nam in hoc remedio nulla requiritur prioris status justitia, sed sufficit sola veritas, quòd aliquid innovatum sit *arg. c. bone, & c. ex parte cit. & DD. hæctenus allegati.*

Quæritur 9. quando, quomodo, & 129 coram quo Judice peti revocatio Attentatorum possit? *¶* *Ad 1.* peti potest in quacunque parte Judicij usque ad conclusionem in causa, non ultra. *Gaill. l. 1. obs. 146. n. 10. Vall. §. 15. n. 7. Pirh. n. 248.*

Ad 2. Petuntur autem revocari dupliciter, aut implorato principaliter officio Judicis pro ipsorum revocatione, aut accessorie prosequendo sc. Appellationem. Et hoc casu, quamvis super Libello Attentatorum contestata lis fuerit, si à causa principali separari queant, revocari ante sententiam definitivam poterunt; alias si talia sint, ut non possint rescindi, nisi per sententiam definitivam, ea expectanda erit, ut in casu *l. ebiographis 57. S. ab eo 1. ff. de Administr. tutor.* *Gaill. l. cit. n. 8. Vall. n. 8.*

Ad 3. cognitio de revocatione Attentatorum post Appellationem pertinet ad Judicem Appellationis. Colligitur ex *c. sollicitudinem 54. h. tit.* & ratio est, quia qui de principali cognoscit, is etiam de accessorijs, seu connexis cognoscere debet; id enim juris est in accessorio, quod in principali *arg. reg. accessorium 42. in 6.* atqui causa revocandi Attentata est accessoria causæ Appellationis, quippe ex illa dependens. Ergo &c. Ex quo sequitur, quòd Judex inferior, sicut non potest cognoscere de causa Appellationis, ita nec de Attentatis post illam, si contingant articulum Appellationis. *Pirh. n. 258.*

§. IX.

De Recusationibus.

SUMMARIUM.

130. Quid sit Recusatio?

131. In quibus conveniat cum Appellatione?

132. In quibus differat?

133. Quando proponi debeat?

Krr 2

134

134. Quomodo?

135. 137. Quis Judex recusari possit?

137. 138. Ex qua causa?

139. 140. Quis de causa ista possit cognoscere?

Quaritur 1. quid sit Recusatio Judicis? **R.** Recusatio est Judicis, vel Jurisdictionis ipsius; proposita causa suspicionis, declinatio, eo, quod Judex ex causa verisimili suspectus sit. Colligitur ex *can. fin. caus. 3. q. 5. c. causam 17. Et c. suspicionis 29. de offic. deleg. c. secundo 41. §. fin. b. tit. l. apertissimi 16. C. de Judic. & notat Durand. Specul. tit. de recusat. princ. Pirh. hic n. 265. Wiest. n. 142.* Finis Recusationis est, ut lites majore sinceritate procedant; nam quodammodo naturale est suspectorum Judicum insidias declinare, & inimicorum Judicium semper velle refugere.

Quaritur 2. quomodo Appellatio, & Recusatio inter se conveniant? **R.** conveniunt maxime in tribus. 1. Quod sicut per Appellationem receditur ab audientia Judicis, ejusque Jurisdictio suspenditur, ita & per Recusationem, ita, ut Judex in causa, in qua recusatur, non possit ad aliquem actum procedere, & si processerit, processus sit nullus. Marant. *de Ord. Judic. p. 6. tit. de Appell. n. 24.* Vall. *hic §. 13. n. 1.* Pirh. *n. 266.* Excipitur, si recusans post recusationem consenserit in Judicem recusatum, vel coram eo comparuerit, nulla protestatione interjecta, quod velit sibi salvam manere recusationem. 2. Sicut sine justa, & probabili causa expressa non admittitur Appellatio ab Interlocutoria, ita nec Recusatio Judicis. *Gloss. in c. super eo 12. V. sicut Appellationi h. tit.* Ex quo sequitur, quod Recusatio similior sit Appellationi ab Interlocutoria, quam definitiva sententia; quia in hac non requiritur expressio causae secundum dicta *n. 59. supra.* 3. Sicut Regulares appellare possunt a correctione Superioris, si modum in hac excedat, ita eundem recusare, si ob passionem credatur excessurus in corrigendo, modo causa suspicionis sit manifesta. *Sanch. l. 6. moral. c. 3. n. ult.*

Quaritur 3. quomodo Appellatio, & Recusatio à se invicem differant? **R.** 1. non appellatur à Judice, nisi gravet; & tamen recusari potest, etiamsi non gravet. 2. Potest quis appellare à Judice, in quem consensit; non potest autem hunc recusare *c. in finuante 25. de offic. deleg. & c. causam 14. de sent. Et re judic.* 3. Ab Officiali, seu Vicario Generali non potest appellari ad Episcopum; potest tamen coram hoc ille recusari *c. si contra 4. in fin. & ibi Gloss. fin. de Offic. deleg.* 4. Appellatio necessario fit ad alium eumque majorem; non item Recusatio. *Gloss. cit.* 5. In eadem causa non licet tertio appellare, & tamen post secundam Appellationem licitum est Judicem recusare *l. un. C. ne lic. in un. ead. caus. Et c.* 6. Addunt

141. 142. 143. Quod sit Officium Arbitrorum electorum in causa Recusationis?

144. 145. 146. Quis sit effectus Recusationis?

nonnulli, quod notorie delinquens non possit appellare, possit tamen recusare Judicem suspectum. Sed oppositum verius est, nempe quod in notorijs etiam non admittatur recusatio Judicis: quamvis admittatur Exceptio de incompetencia ejusdem; quia Judex incompetens semper censetur gravare, licet factum sit notorium.

Quaritur 4. quando proponi debeat Recusatio Judicis? **R.** proponi debet intra dies 20. post Libellum oblatum ante litem contestationem *c. inter 20. de sent. Et re judic. l. apertissimi 16. ibi: antequam lis inchoetur junct. Gloss. V. eod. C. de Judic. Auth. offeratur C. de lit. contest. Ratio est, quia Exceptio reculatoria Judicis tanquam suspecti pertinet ad Dilatorias Ex epr ones, quae, ut *Tit. 25. n. 20.* dictum est, ante litem contestationem proponi debent. Imò hac Exceptio ante alias Dilatorias proponi debet, ut notat *Gloss. in c. inter cit. V. subeundo:* & ratio est, quia si super alijs dilatorijs subiret Judicium, in Judicem consensisse, adeoque Exceptioni Recusationis renuntiassè censeretur.*

Excipitur 1. si post aliam Exceptionem Dilatoriam propositam, vel post litem contestationem causa suspicionis primò supervenerit; nam quae de novo emergunt, novo habent opus remedio *l. de etate 11. §. ex causi 8. ff. de Interrog. in Jur. faciend.* Excipitur 2. si causa suspicionis antea quidem exiterit, sed post litem contestationem primò in notitiam Rei venerit; quia justa ignorantia excusat *Reg. ignorantia 13. in 6.* Excipitur 3. si super alia Dilatoria, v. g. Actorem esse excommunicatum, Judicium subeat cum protestatione, ut salva maneat Exceptio recusationis propter suspicionem *c. pastoralis 4. & ibi Gloss. V. protestate de Except.*

Quaritur 5. quomodo proponi debeat Recusatio? **R.** duo communiter requiruntur. 1. Debet proponi in scriptis, sive oblato Judici Libello Recusatorio *l. apertissimi cit. ibi: Libello recusationis ei porrecto,* *Gloss. in c. secundo 41. V. coram eodem h. tit. Gaill. l. 1. obs. 33. n. 13.* Vall. *hic §. 13. n. 4.* Pirh. *n. 271.* Wiest. *n. 144.* Ratio est, quia hujusmodi recusatio Appellationi ab interlocutoria æquiparatur, quae fieri in scripto debet secundum dicta *n. 62.*

2. in Libello reculatorio allegari debet justa causa suspicionis, & reculationis: & quidem specificè expressa de Jure Canonico *c. secundo cit. in fin. c. cum speciali 61. princ. h. tit.* Civili Jure spectato, secundum aliquos sufficit allegatio generalis per textum *l. apertissimi 16. eique subjectæ Auth. si verò C. de Judic. ubi modus præscribitur recusandi*

su.

suspectum Judicem, non tamen fit mentio expressiois causæ specialis.

Sed melius etiam hoc Jure expressio- nem causæ requirunt Cujacius *l. 9. obs. 23.* Gilcken *in l. apertissimi cit. n. 17. § 13.* Hunn, *in Treutl. vol. 1. D. 12. q. 41.* Wiest. *hic n. 147.* ob textus *l. fin. c. de Judic. & l. si pariter 9. princ. ff. de Liberal. caus. ibi, Nisi justam causam afferat, quare ad eum mitti non debeat* &c. Accedit usus, & praxis Tribunalium, ipsaque ratio, quia Judicis recusatio ad fuggillationem existimationis, & quodammodo injuriam illius pertinet; contra verò explorati est Juris, quoties aliquid ad injuriam, & existimationis alienæ fuggillationem pertinet, in specie, & nominatim debere exprimi *l. item exigit 16. ff. de dolo, & l. Prator 7. princ. ff. de injur. præsertim si vergat in contemptum Judicis, propter præsumptionem, quæ pro integritate illius militat c. sicut 15. in fin. de sent. & re judic. & l. fin. c. de Offic. Civil. Judic. ibi, Quod non arbitramur.*

Neque obstant *l. apertissimi, & Auth. si verò cit.* nam textus isti, cum aperte non advertebantur, interpretationem ex alijs Legibus, SS. Canonibus, & Curiarum praxi debent accipere.

235 Quæritur 6. quis Judex recusari possit? Certum est 1. prætextu suspicionis recusari non posse Principem Superiorem, qui non habet alium Superiorem Judicem in terris, uti est Papa in Spiritualibus, Imperator, vel Rex in temporalibus. Abb. *in relect. c. si quis contra 4. de for. compet. n. 25.* Pirh. *tit. eod. n. 205.* quia non habet alium Judicem Superiorem, qui de causis possit cognoscere; & Majestas illius omnem suspicionem ab eo removeret.

Certum est 2. Jure Canonico recusari posse Judicem tam Ordinarium, quam Delegatum, etiam Episcopum *c. secundò 41. §. tertio, c. cum speciali 61. &c.* Imò totum Collegium recusari posse, communiter est receptum *arg. c. licet 10. de for. compet. Gaill. l. 1. obs. 33. n. 2.*

Certum est 3. Jure etiam Civili recusari posse Judicem Delegatum, tanquam suspectum *l. apertissimi 16. & l. fin. c. de Judic. nisi delegatio expresse facta sit à Principe cum clausula, Remota recusatione.* Idem videtur dicendum de Commissarijs datis ad recipiendos, & examinandos testes; quia Delegatum Jurisdictionem habent. *Gaill. l. cit. n. 7.*

236 Controversia est, an Jure Civili recusari ob suspicionem possit Judex Ordinarius inferior? In qua communis DD. consentiunt in negativam, moti textu *Auth. si verò c. de Judic. ubi Judici Ordinario, juxta ratione recusato, cognitio causæ non omnino adimitur, sed statuitur, ut ei adjungatur Archiepiscopus, vel Episcopus, aut, ut habet moderna praxis, alius vir bonus, ac discretus, minimèque suspectus.*

Alij tamen cum Hilliger, *ad Donell. l. 17. c. 25. litt. Q. textu Auth. cit.* putant consilium duntaxat contineri. Unde existimant utroque Jure tam Ordinarium, quam Delegatum Judicem recusari posse: quod firmant etiam argumento ducto ex ratione; quia cum Ordinarius non minus suspectus esse possit, quam Delegatus, non fuit ratio ob suspicionem permittendi potius recusationem unius, quam alterius.

Quidquid sit, in praxi observanda est Curiarum consuetudo, ut rectè advertit Haun. *tom. 5. de J. & J. tr. 2. n. 75.*

Quæritur 7. quæ sit justa causa recusandi Judicem? Hoc certò definiti nequit, sed Arbitris plerumque ad id electis examinandum relinquitur, ad quos non esset necesse recurrere, si ejus in Jure certa extaret definitio. Justa interim, & indubitata reputatur omnis illa, quam Canon, vel Lex pro tali habent. Tales autem variæ censentur: & possunt reduci ad tria capita.

1. Quando Judex recusatus est recusatōris inimicus: quod præsumi potest 1. si litem, seu Judicalem controversiam habeat cum Judice; nam ex litibus solent oriri inimicitiae: unde is, qui cum aliquo contendit in Judicio, dicitur ejus Adversarius *c. de Quod vult Deo 1. de Judic.* 2. Si Judex illi minatus sit, quòd occasione oblata, ei velit nocementum inferre, aut se de eo vindicare; non enim solum censetur inimicus, qui actu infert injuriam, sed etiam, qui conatur inferre. 3. Si signum benevolentiae, seu amicitiae ipsi deneget, quod alijs ejusdem conditionis, & statūs hominibus exhibere solet.

2. Quando Judex recusatus habet specialem affectionem, aut relationem ad Adversarium recusantis. Colligitur hæc 1. si Judex sit alterius partis consanguineus, vel affinis *c. accedens 4. ut lit. non contest.* 2. Si Dominus *c. causam 17. de Offic. delegat.* 3. Si socius, vel collega *c. cum R. 35. eod.* 4. Si familiaris, magna sc. non modica familiaritate *c. insinuante 25. eod.* 5. Si Patronus, vel Cliens *l. Lex 5. princ. ff. de injur.* Ratio horum omnium est, quia censetur tales peculiariter diligere, aut defendere velle.

3. Quando Judex recusatus habet specialem affectionem erga causam, quæ proponitur in Judicio. Talem habere censetur 1. si in eodem negotio egerit Advocatum, vel Procuratorem. 2. Si ut privatus similem causam habet in alio Tribunali. 3. Si ex causa in Judicio proposita speciale aliquod emolumentum redundaturum sit in ipsum Judicem: quorum ratio est, quia præsumitur ita judicaturus, sicut pro se judicari cupit, ne sibi contradicat.

Potestque his casibus recusari non solum Ordinarius, sed etiam ejus Vicarius, licet in specie adversus Vicarium nulla alia sit suspicio: item quando suspectus est dominus,

ex eadem suspicionis causa allegari ut suspecta potest tota ejus familia. Videatur Marant. de Ord. Judic. p. 6. tit. de Appell. à n. 27. ubi 40. omnino causas reculandi enumerat.

139 Quæritur 8. quis de causæ in Reculatione expressæ veritate, & legitimitate possit cognoscere? Videtur pertinere ad Judicem recusatam, ex generali regula, quod cujusque Judicis regulariter sit cognoscere, an sua sit Jurisdictio l. ex quacunque 2. ff. si quis in jus vocat. non ier. & l. si quis 5. ff. de Judic.

Sed dicendum hoc non ad Judicem recusatam (ne in propria causa jus dicat contra Regulam Rubr. & l. un. C. ne quis in sua caus.) sed ad Arbitros ad id electos ferè, & regulariter pertinere, qui ab ipso Judice recusato, & ejus recusatore, vel ab ipso, & ipsius Adversario, si quem habet, eligi, & de causa suspicionis proposita cognoscere debent intra terminum competentem ipsis præfixum: interim autem, dum istud fit, Judex recusatus cognitione causæ superfedere debet, nisi recusatio manifestè sit frivola; nam si talis sit, insuper habitâ causâ suspicionis sibi objectæ, in negotio principali procedere non prohibetur. Abb. in c. cum speciali 61. b. tit. n. 12. Barb. n. 1. Laym. n. 4. Sicut de ea etiam cognoscit, quando allegata suspicionis causa non probatur; vel quæ probata est, insufficientis esse pronuntiatur.

140 Dixi Ferè, & Regulariter; nam varijs casibus de causa suspicionis alij cognoscunt, 1. Cum delegato recusato præsens est delegans; nam Arbitri in casu, quo Delegatus Papæ ob suspicionem recusat, ad cognoscendum de causa suspicionis ideo solum eliguntur, quia delegans multum distat, & perumque sine magnis sumptibus, & molestijs adiri non potest. Abb. in repetit. c. si quis contra 4. de for. compet. n. 21. Molin. tr. 5. de J. & J. D. 23. n. 15. Wiest. hic n. 149. 2. Cum recusat Officialis, aut Vicarius Generalis Episcopi, unum cum ipso Tribunal constituens; tum enim de causa suspicionis cognoscere ad Episcopum pertinebit, nisi hic aliunde suspectus sit, aut procul absit c. si contra 4. pr. 7. cum autem de Offic. Deleg. in 6. Molin. Wiest. l. cit. & alij apud istum. 3. Quando tanquam suspectus recusat unus ex duobus ad eandem causam delegatis cum clausula, Si ambo non potestis, unus procedat; nam tali casu de reculationis articulo cognoscere potest condelegatus non recusatus, ut intelligat, an clausulæ conditio impleta, & Jurisdictio sua solius sit c. si contra sit. Molin. Wiest. l. cit.

Ad regulam in contrarium allatam dico, illam non procedere, quando Judex recusat, quia suspectus, propter præsumptionem, ne fortè noceat parti eum recusanti: unde sicut suspectus est in causa principali, ita etiam in questione incidente competentia, vel incompetentia,

Quæritur 9. quod officium sit Arbitrorum electorum in causa reculationis Judicis? R. 1. omnia, quæ spectant ad articulum suspicionis, possunt Arbitri peragere, velari citare testes, & compellere ad testificandum; eos, si delinquant, punire, ipsos examinare, exceptiones contra personas, aut dicta ipsorum admittere, pronuntiare, an causa suspicionis sit justa, & probata, vel non. Host. in c. 39. de Offic. Deleg. V. omnia, Molin. tr. 5. D. 23. n. 10. Pirh. tit. de Offic. Deleg. n. 136. Dixi, Quæ spectant ad articulum suspicionis; nam de causa principali non possunt cognoscere; & hinc ubi pronuntiaverint super causa suspicionis, functi sunt officio suo, & potestas illorum cessat. Vall. hic §. 18. n. 6.

2. Cognitâ suspicionis causâ, videntur, an probata illa sufficienter sit, vel non, aut probata quidem, sed tanquam inidonea judicata. Si primum, sententiâ desuper latâ per Arbitros, Judex cognitionem causæ principalis alteri demandabit de consensu reculatoris, vel ad Superiorem remittet, prout statutum est c. cum speciali 61. princ. b. tit. Quod ipsum etiam facere potest omisâ viâ eligendi Arbitros, ut bene notat Molin. l. cit. n. 17. Si secundum, causa principalis ad Judicem recusatam remittetur, isque perseverabit Judex c. secundo 41. S. tertio b. tit. Idem dicendum, si lapsus sit tempus præfixum arbitris, & hi intra illud de causa suspicionis pronuntiare neglexerint, vel detrectarint; nam eo casu sine ulla Arbitrorum sententiâ, potestas procedendi ulterius revertitur ad Judicem recusatam, & tollitur ejusdem suspensio c. legitima 2. b. t. in 6.

3. Si duo Arbitri electi, ut de causa suspicionis cognoscant, inter se concordare nequeunt, debent eligere tertium, ut quod duo ex his tribus decreverint, firmitatem obtineat c. cum speciali cit. Possuntque ad hoc à Judice recusato cogi etiam per Censuram Excommunicationis c. legitima cit. c. suspicionis 39. de Offic. deleg. Pirh. hic n. 275. Excipiuntur, nisi Judex recusatus terminum minus competentem assignet Arbitris; tunc enim ab eo appellari potest, per partes tamen, quæ in hoc gravantur, & non per Arbitros, nisi & hi graventur, ut quia contra ipsos profertur Excommunicatio, si intra terminum assignatum causam suspicionis non definiunt. Gloss. in c. legitima cit. V. competens, & in Addit.

Quæritur 10. quis sit Effectus Reculationis? R. Effectus est, quod postquam fuerit proposita, pendente desuper cognitione, nisi frivola eam esse constiterit, Judex in causa superfedere, nec ad ulteriora procedere debeat; aliâs quæ circa eam innovarint, perinde, ut post Appellationem attentata, ante omnia erunt revocanda, ut patet ex pluribus cit.

Controversia est inter Interpretes, an ipso

ipso Jure hæc nulla sint, an verò validitas, vel nullitas sententiæ, & processus pendeat ab eventu probandæ, & improbandæ causæ, ita, ut probatâ causâ recusationis, declaretur invalidus, improbatâ verò validus. Affirmant ipso Jure nullam esse sententiam, & processum Gloss. in can. quoties 16. V. appellent. caus. 2. q. 6. Marant. de Ord. Judic. p. 4. dist. 16. n. 4. Mynsing. cent. 4. obj. 59. Gall. l. 1. obj. 33. n. 12. Hiltrop. Process. p. 2. tit. 13. n. 30. Vall. hic §. 19. n. 4. & 5. Zoel. n. 38. Fundantur 1. quia fatius est, ut impediatur, ne quid fiat, quam ut factum postea cum verecundia Judicis recusati retractetur. 2. Quia generaliter sicut inimici, ita quoque suspecti non debent judicare in causa c. secundo 41. §. tertio h. tit. est enim periculosissimum, & à ratione alienum coram Judice suspecto litigare. 3. Quia ipsa suspicionis exceptione proposita, Judicis recusati Jurisdictio ita suspenditur, ut non possit causam committere alteri, nisi de consensu recusantis c. Judex 5. de offic. deleg. in 6. igitur multo minus procedere potest in causa principali, nisi prius discutatur articulus recusationis; cui enim non licet, quod minus est, multo minus licebit, quod majus est.

145 Sed distinguendum est, an causa objectæ suspicionis notoria sit, an verò non. Si primum, ex tali causa factam recusationem Judicis obstare valori actorum satis convenit inter DD. teste P. Wiest. hic n. 154. Si secundum, videndum, an acta illa sint post electionem Arbitrorum, an ante illam post recusationem. Si prius, iterum erunt ipso Jure irrita, arg. c. secundo cit. §. tertio, & c.

cum speciali 61. prin. eod. ubi dicitur, tum de-mum Judicem recusatum posse uti Jurisdictione sua, cum suspicionis causa intra terminum assignatum finita fuerit. Igitur per argumentum à sensu contrario intra terminum illud carebit usu Jurisdictionis. Si posterius, Innoc. in c. cum speciali cit. n. 7. Imol. ibid. n. 18. & 21. Alex. n. 46. & seq. Pirh. hic n. 277. Wiest. n. 154. putant, sic acta à Judice recusato non esse ipso Jure nulla, sed valida, nisi interponatur Appellatio, vel alio modo causa ad alium cum effectu transferatur. Colligitur ex c. super questionum 27. in fin. de Offic. delegat. ubi a delegato, quando ite justa recusationis causam non admittit, conceditur Appellatio, & ea solum habentur pro irritis, quæ post hujusmodi Appellationem interpositam acta fuerint. Igitur per argumentum à sensu contrario valida erunt, quæ post recusationem, sed ante appellationem tamen sunt acta.

Neque obstant Argumenta contraria. 146

Ad 1. major est verecundia Judicis, si actus ab eo factus declarari debeat ipso Jure nullus, cum hoc arguat ignorantiam Juris, aut malitiam. Ad 2. Inimicitia, & suspicio fundamentum præbent recusationis, non autem evincunt, quod acta sint omnino nulla. Ad 3. per textum c. Judex cit. acta Judicis recusati non irritantur: imò potius contrarium ex eo colligitur; dum enim ibi Judex recusatus permittitur saltem de consensu recusantis causam delegare alteri, sequitur, quod adhuc habeat Jurisdictionem.

§. X.

De Relationibus.

SUMMARIUM.

147. Quid sit Relatio?

148. Quomodo cum Appellatione conveniat, & ab ea differat?

149. Ex quibus causis fieri possit?

147 Quæritur 1. quid sit Relatio? R. Relatio est Judicis inferioris, in causa de Jure dubitantis ad Principem missa consultatio, ut sciat, quid in judicando sequatur. Durand. Specul. tit. de Relationib. §. 1. n. 1. Marant. de Ord. Jud. p. 6. tit. de Appell. n. 7. Vall. hic §. 20. n. 3. Pirh. n. 278. Wiest. n. 158. Dixi de Jure dubitantis; nam Relatio locum duntaxat habet, cum Judex inferior de Jure ob ejus difficultatem, & ambiguitatem dubitat; tunc enim Papam, vel Principem consulere potest, cum ejusdem sit interpretari Leges, cujus est eas condere l. fin. C. de LL. Si questionem facti ad Superiorem referat, non admittitur talis Relatio; quia de hoc non consulere Principem,

150. Quot modis?

151. Requisita, ut legitime fiat.

152. Effectus ejusdem.

sed ipsemet in rei veritatem, & qualitatem debet inquirere: imò illam ad Superiorem referens præsumitur non bona fide agere; quia censetur hoc facere, ut se exoneret, & judicandi munus evitet. Gloss. in c. intimissi 68. V. de inquisitionis h. tit. Barbof. ibid. n. 3. Pirh. n. 278. cit.

Quæritur 2. quomodo Relatio conveniat cum Appellatione, & ab hac differat? R. Convenit tripliciter maxime.

1. Quia sicut Appellatio fit ab inferiore ad superiorem, ita & Relatio. 2. Sicut pendente Appellatione ita etiam pendente Relatione, imò etiam promissa duntaxat, nihil attentari, vel innovari debet l. ex illo 13. C. de appell. l. siquis 1. C. de Relat. 3. sicut per Appel-